

Postanowienie z dnia 13 stycznia 2006 r., II CNP 31/05

Od postanowienia sądu drugiej instancji oddalającego zażalenie na zarządzenie o zwrocie pozwu skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie przysługuje.

Sędzia SN Jan Górowski

Sąd Najwyższy po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 13 stycznia 2006 r. skargi Beaty Ź. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 22 października 2004 r. wydanego w sprawie z powództwa Beaty Ź. przeciwko Andrzejowi C. w przedmiocie wydania wniosku o zabezpieczenie, na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 13 stycznia 2006 r.,
odrzucił skargę.

Uzasadnienie

Zarządzeniem z dnia 6 kwietnia 2004 r. zwrócono powódce pozew ze względu na nieuiszczenie opłaty sądowej.

W zażaleniu powódka zarzuciła, że nie został rozpoznany wniosek o zwolnienie z kosztów sądowych, który złożyła w terminie otwartym do uiszczenia wpisu, tj. w dniu 29 stycznia 2004 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 22 października 2004 r. oddalił zażalenie, motywując, że powódka nie wykazała, iż rzeczywiście taki wniosek złożyła.

Do skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem tego orzeczenia powódka dołączyła uwierzytelnioną kopię wniosku z dnia 29 stycznia 2004 r. o zwolnienie jej od opłaty od pozwu, oznaczoną datą jego wpływu do sądu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje od prawomocnego orzeczenia sądu kończącego postępowanie w

sprawie, wydanego począwszy od dnia 1 września 2004 r. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 2005 r., I CNP 1/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 15 i uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2005 r., mająca moc zasady prawnej, III BZP 1/05, "Biuletyn SN" 2005, nr 10, s. 25). Oznacza to możliwość wniesienia skargi od prawomocnych wyroków, nakazów zapłaty, postanowień co do istoty sprawy wydanych w postępowaniu nieprocesowym oraz od tzw. postanowień formalnych kończących postępowanie w sprawie.

W literaturze dominuje pogląd, że pojęcie „postanowienie kończące postępowanie w sprawie” obejmuje postanowienia, których uprawomocnienie zamyka drogę do rozstrzygnięcia sprawy co do istoty przez sąd drugiej instancji, jeżeli w chwili jego wydania jest on zwolniony od obowiązku dalszego rozpoznawania sprawy. Z kolei na podstawie dorobku judykatury można przyjąć, że jest to takie postanowienie, które przez uprawomocnienie się trwale zamyka drogę do rozstrzygnięcia sprawy co do istoty w danej instancji (por. np. uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 1998 r., III CZP 44/98, OSNC 1999, nr 5, poz. 87, z dnia 31 maja 2000 r., III ZP 1/00, OSNC 2001, nr 1, poz. 1 i z dnia 6 października 2000 r., III CZP 31/00, OSNC 2001, nr 2, poz. 22 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 16).

Wychodząc z założenia, że omawiane pojęcie obejmuje tylko orzeczenia kończące postępowanie jako całość poddaną pod osąd (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 1996 r., I CKN 7/96, OSNC 1997, nr 3, poz. 31), od początku obowiązywania systemu kasacyjnego przyjęto w orzecznictwie, iż do omawianej kategorii postanowień nie należy postanowienie sądu drugiej instancji oddalające zażalenie na zarządzenie o zwrocie pozwu (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 1996 r., II CKN 60/96, "Palestra" 1997, nr 3-4, s. 228).

Zarządzenie o zwrocie pozwu jest rozstrzygnięciem szczególnym, gdyż pozbawia pismo procesowe, które zostało zwrócone, wszelkich skutków prawnych. Dotyczy to zarówno skutków materialnych, jak i procesowych. Stwierdzenie, że prawomocne orzeczenie jest niezgodne z prawem otwiera drogę do dochodzenia od państwa odszkodowania za szkodę wyrządzoną przez jego wydanie i ewentualne wykonanie, lecz nie skutkuje uchyleciem lub zmianą tego orzeczenia; nie traci

ono przymiotu prawomocności i skuteczności, pozostając w obrocie prawnym.
Uwzględnienie skargi nie może ograniczyć więc dyspozycji art. 130 § 2 k.p.c., gdyż strona i tak znajdowałaby się z punktu widzenia prawa materialnego i procesowego w takiej sytuacji prawnej, jakby nie występowała z pozwem, który został zwrócony.
(...)

Z tych względów skarga podlegała odrzuceniu (art. 424⁸ § 1 k.p.c.).

